

Eredményeiteket egy legfeljebb A1 formátumú (840 × 594 mm) poszteren foglaljátok össze, és juttassátok el a következő címre: Zsigmondy Vilmos Gimnázium és Informatikai Szakközépiskola, 2510 Dorog, Otthon tér 3.

Jelige: Miről mesélnek a csillagok?

Beadási/postázási határidő: 2006. március 31.

A poszter feltétlenül tartalmazza a következőket: az alkotó(k) nevét, e-mailcímét, iskoláját, osztályát, az iskola postacímét, a kép készítésének körülményeit (helyszín,

időpont, földrajzi hely, fényképezőgép, expozíció paraméterei). Az eredeti képen kívül megjelenhetnek annak kinagyított, feldolgozott részletei is!

A zsűri a poszter elkészítésekor végzett önálló munkát, a kreatív ötleteket díjazza elsősorban, ugyanakkor a szakirodalomból, internetről kimásolt idézetek gyűjteményét nem tudjuk értékelni.

A beküldött munkákból kiállítást rendezünk a TIT Budapesti Planetáriumában.

CERN-LÁTOGATÁS

A Magyar Fizikushallgatók Egyesülete idén is látogatást szervez, főként matematika és/vagy fizika tanároknak a világ legnagyobb részecskefizikai kutatóintézetébe, a CERN-be és a lausanne-i egyetem két laboratóriumába.

Az utazás időpontja: 2006. május 18–22. (csütörtök délelőttől hétfő reggelig). Ebből két éjszakát a buszon töltünk, kettőt pedig Genf belvárosában, egy ifjúsági szálláson – a csoport tagjai együtt, 6–8 ágyas szobákban.

Ellátás: 2 reggeli (szombat és vasárnap) és 2 fakultatív ebéd (kb. 5 euro, illetve 7–9 CHF, pénteken és szombaton a kutatóintézetekben).

Tervezett program: Pénteken a lausanne-i egyetem egyik szilárdtestfizika-laboratóriumát tekintjük meg, ahol egy a Földön elég ritka, nagyterű ESR-berendezés található, és megmutatják nekünk a híres fúziós kísérleti berendezést, a TOKAMAK-ot. Szombaton a CERN (www.cern.ch)

látogatása, ismerkedés az épülő kísérletekkel és a pillanatnyilag folyó kutatásokkal. Vasárnap városnézés Genfben, fakultatív hajókirándulás a Genfi-tavon (kb. 1 óra, 12 CHF). Hétfő délelőtt érkezünk meg Budapestre.

A lehetőségeknek megfelelően mindkét intézetben magyar nyelvű idegenvezetést biztosítanak az ott dolgozó magyar fizikusok.

Részvételi díj: körülbelül 36 000.- Ft.

Jelentkezés: Maximum 46 fő utazását tudjuk biztosítani, jelentkezési sorrend alapján. Előzetes jelentkezés 2006. március 15-ig e-mailben (tanar_cern@mafihe.hu) vagy levélben (Magyar Fizikushallgatók Egyesülete, 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/a) név, cím, telefonszám, e-mailcím elküldésével.

Kérdéseivel forduljon bizalommal hozzánk az alábbi címeken: david@mafihe.hu és jegesm@yahoo.co.uk.

HÍREK – ESEMÉNYEK

2005. ÉVI FIZIKAI NOBEL-DÍJ

A 2005. évi fizikai Nobel-díjat két amerikai és egy német fizikus, ROY J. GLAUBER, JOHN L. HALL és THEODOR W. HÄNSCH nyerte el. A díj felét Roy J. Glauber (Harvard Egyetem, USA) kapta „az optikai koherencia kvantumelméletéhez való hozzájárulásáért”, a díj másik felén John

L. Hall (Colorado Egyetem, USA) és Theodor W. Hänsch (Max Planck Institut für Quantenoptik, Garching, Németország) osztozik „a lézer alapú precíziós spektroszkópia kifejlesztéséhez való hozzájárulásukért, beleértve az optikai frekvencia átfésülési technikát is”.

TÁRSULATI ÉLET HÍREI

Társulati események és tervek a 2005/06-os akadémiai évben

Az ELFT elnöksége továbbviszi az előző elnöki időszakban növekvő hangsúlyt kapott aktivitását a fizika oktatásának és társadalmi népszerűsítésének ügyében.

- A szeptemberi elnökségi ülésen *Härtlein Károly* mutatta be a Csodák Palotája helyzetét. A széles közismertséget kivívott intézmény kuratóriumának elnöke és

két tagja, valamint a kuratórium titkára is társulati tagunk. *Kroó Norbert* (elnök), valamint *Radnai Gyula* és *Sükösd Csaba* (kuratóriumi tagok) is aktívan részt vettek a megbeszélésen. *A Csodák Palotája hírnevét tovább növelő lépéseket sürget a megbeszélés végén elfogadott állásfoglalás*, amelynek a Társulat honlapján adtunk nyilvánosságot.

- Az októberi ülésen *Kotek László* összeállítást mutatott be a Társulat által gondozott regionális és országos fizika tanulmányi versenyekről. Az impozáns áttekintés háttérrel adott a Társulat elnökségének az Oktatási Minisztérium közoktatási, illetve felsőoktatási államtitkárhoz eljuttatott javaslatához, amelyben kértük, hogy *az Eötvös-verseny és a Szilárd Leó-verseny minősüljön országos tanulmányi versennyé*. E besorolással a versenyeken legjobban szereplők, javaslatunk szerint, automatikusan emelt szintű érettségi minősítést kapnának.

- A nyár folyamán megújított közoktatási díjbizottságunk új összetételében először tett javaslatot az *Ericsson Fizikatanári Díjra*, továbbá a *Rátz Tanár Úr Életműdíj*ban részesítendő fizikatanárok személyére.

- A *Fizika Éve* eseménysorozata iránt, elsősorban tagjaink és szakcsoportjaink aktivitásával, pozitív érdeklődést keltettünk. Egyes, e hírnevet lejártni szándékozó események szervezőivel szemben Hártelein Károly kezdeményezésére sikerült a Magyar Tudományos Akadémiával összehangoltan fellépni. A FIZINFO-n ehhez kapcsolódóan spontán lefolyt vita iránti nagy érdeklődés azt jelzi, hogy tagjaink közül többen vállalnának aktív fellépést. *Folyamatos tevékenységet végző munkacsoport alakítását kezdeményezzük!*

- Az Elnökség megismerte és támogatja *Németh Judit* főszerkesztői elképzeléseit, aki 2006 januárjától veszi át *Berényi Dénestől* a *Fizikai Szemle* főszerkesztői feladatait. Jóváhagyta a Főszerkesztő asszony által a szerkesztőbizottság személyi összetételének megújítására tett javaslatot. A *Fizikai Szemle* feladata jelentősen bővül a *Mindentudás Egyetemével* kötött együttműködési szerződésből fakadóan: *önálló, lefűzésre alkalmas, színes mellékleteként készül a jövőben a Mindentudás az iskolában rovat*.

- Az Elnökség támogatja a tavasszal megválasztott elnököt abban a szándékában, hogy a Társulatot *megnyissa azok előtt a fizikusok előtt, akik a műszaki-tudományos innováció vállalkozói gyakorlatában értek el tartós sikereket*.

- Az MTA Fizikai és az MTA Műszaki Osztályaival együttműködve szerveztük meg október elején a *Vállalkozó fizikusok a technológiai innováció élvonalában* című pódiumvitát. *Szabó Gábor* vezetésével nyolc kollégánk számolt be cége létrejöttéről, fizikusi végzettsége abban játszott szerepéről. Minden résztvevő megfogalmazta a folytatás iránti igényét.

- A Társulathoz nyár elején meghívás érkezett a lengyel, az osztrák és a szlovák társszövetségektől, hogy képviseltesük magunkat éves rendezvényeiken.

- A cseh és szlovák fizikusok Kassán megrendezett találkozóján *Kovács Ádám* főtítkárr, az Osztrák Fizikai Társaságnak a *Fizika Ünnepe* alkalmából rendezett összejövetelén *Patkós András* elnök képviselte a Társulatot (utóbbin az MTA Fizikai Osztály képviselőjében *Fai-gel Gyula* is részt vett). *Helmuth Rauch* professzor, az

Osztrák Fizikai Társaság elnöke kezdeményezte a társulati képviselők között rendszeres konzultációk tartását, amely segítheti az Európai Unió tudománypolitikájának szerény eszközeinkkel való befolyásolását.

- Az Elnökség *Nagy Dénes Lajost* megbízta, hogy az ott betöltött feladataihoz társítva legyen állandó képviselőnk az Európai Fizikai Társaság Tanácsában.

- Az ösztársulati élet fellendítését régebbtől fogva igényli sok tagtársunk.

- A szeptemberi elnökségi üléshez kapcsolódva *Kroó Norbert*, az MTA alelnöke mutatta be a megalakulóban lévő Európai Kutatási Tanácsot (ERC), amelynek fő feladata az alap kutatások európai szintű támogatása.

- A novemberi nyilvános elnökségi ülés tudományos részén *Dombi Péter* (SzFKI) számolt be a 2005. évi fizikai Nobel-díj szakmai háttéréről. *Várjuk tagtársaink javaslatait a márciusi elnökségi üléshez kapcsolható szakmai program témájára és előadójára!*

- A *Fizika Évének* sikerét látva, amelyben döntő szerepe volt a tanári szakcsoportoknak és több területi szakcsoportnak, céljainkat a következő évben sem adhatjuk alább.

- A 2006. évi rendezvénynaptárt e törekvés jegyében minél átfogóbban, a hazai fizika szakmai eseményeit maximálisan átfogóan kívánjuk összeállítani. *Kérjük a Társulat területi csoportjait és szakcsoportjait, hogy rövid, tényszerű jelentésüket a 2005. évi munkájukról és 2006. évi terveikről mielőbb küldjék meg a Társulat titkárságának.*

- A novemberi elnökségi ülésen a következő 2006. évi eseményeket jelentették be:

Középiskolai Fizikatanári Ankét és Eszközbemutató, Paks, 2006. március 30. – április 3.

Általános Iskolai Fizikatanári Ankét és Eszközkiállítás, Kaposvár, 2006. június végén

Öveges József Általános Iskolai Fizikaverseny döntője, Győr, 2006. május 19–21.

Magyar Magfizikus Találkozó, Jávorkút, 2006. május (Magfizikai Szakcsoport)

Elméleti Fizikai Iskola, Gyöngyöstarján, 2006. május 29. – június 2. (Részecskefizikai Szakcsoport)

Tanári tanulmányút a CERN-be (Szervező Sükösd Csaba alelnök), 2006. tavaszi szünet, az időpont még nem végleges.

- Hártelein Károly tájékoztatta a vezetőséget, hogy *Jeszenszky Sándor* igazgató szeretne az Elektrotechnikai Múzeumban létrehozni egy olyan tantermet, ahol a *Csodák Palotájához* hasonló módon fizikaórát lehetne tartani. A segítőkész tagtársak, a koncepció kialakítására vállalkozó tanárkollégákat segítjük a kapcsolatfelvételben.

- Kezdeményezzük, hogy az Országos Találmányi Hivatal védnökségével, a Műszaki Múzeum szakmai munkájára építve, *2006 őszén kiállításon mutassák be a magyar vállalkozó fizikusok cégeinek a modern fizika eredményeit hasznosító termékeit és alkotóikat.*

- *A 2007. évi Fizikus Vándorgyűlés lebonyolítására a következő koncepciót bocsátjuk vitára:*

- A rendezvényen, amely várhatóan 2 és fél napos lesz, félnaponként legyen egy-egy kiemelt előadás (összesen 5), 50–50 perc hosszúságban.

– A normál (25 perces) előadásokon a 2002–2007 között PhD-t szerzett fiatal fizikusok mutatkozzanak be eredményeikkel.

– Egy-egy szekciót szervezzünk a fizika közoktatásában, illetve a fizikusi tevékenységre alapított vállalkozásokban elért eredmények bemutatására.

• Rendezvényekkel is őrizzük Társulatunk történetében aktív szerepet játszott kiváló magyar fizikusok emlékét. 2006. május 25-én, az Ortvyai-kollokvium keretében az ELTE Fizikai Intézettel közösen rendezzük meg a 2006.

évi *Marx György Emlékelőadást*, amelyet *Gianni Fiorentini*, a ferrarai egyetem professzora tart a földi eredetű neutrínók észlelhetőségéről és jelentőségéről a földtörténeti kutatásokban.

• A Társulat 2006. évi közgyűlése 2006. május 27-én, szombaton délelőtt 10 órakor kezdődik az ELTE Fizikai Intézet Lágymányosi épületében. Ezen megválasztjuk a Társulat 2007 májusában hivatalba lépő elnökét. A közgyűlés előtt a Társulat nevében megkoszorúzzuk Eötvös Loránd új emléktábláját a MOM Parkban.

A Magyar Nukleáris Társaság Közgyűlése

A Magyar Nukleáris Társaság 2005. december 2-án tartotta Ünnepi Közgyűlését. A Közgyűlésen *Sükösd Csaba* elnök adta át a társaság *Szilárd Leó-díját* VASTAGH GYÖRGY balatonfüredi fizikatanárnak életművéért, a nukleáris ismeretek fiatalok körében való terjesztéséért, valamint a tanári szakcsoporthoz élén sok éven át végzett kiemelkedő munkájáért.

A Magyar Nukleáris Társaság és az Olasz Nagykövetség által *Enrico Fermi* születésének századik évfordulójára alapított *Fermi Fiatal Kutatói Díjat* ebben az évben DÓCZI RITA debreceni kutató kapta *A Fermi-féle albedómódszer általánosítása hidrogéntartalom meghatározására* című pályamunkájáért. A díjat az Olasz Nagykövetség tudományos attaséja adta át.

Az ünnepi közgyűlésen került sor a Magyar Nukleáris Társaság által középiskolák számára kiírt *Fizika Éve Pályá-*

zat eredményhirdetésére és ünnepélyes díjkiosztására is. A fődíjakat *Kroó Norbert*, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke, a zsűri elnöke, a különdíjakat pedig az azokat felajánló intézmények, cégek vezető képviselői adták át.

Az I. díjat a SZTÁRAI MIHÁLY GIMNÁZIUM (Tolna),

a II. díjat a DEBRECENI EGYETEM KOSSUTH LAJOS GYAKORLÓ GIMNÁZIUMA,

a III. díjat a PUSKÁS TIVADAR TÁVKÖZLÉSI TECHNIKUM (Budapest) kapta.

A fődíjak mellett ez a három iskola megkapta az Eötvös Loránd Fizikai Társulat által felajánlott három különdíjat is.

A további különdíjakat, a díjazott iskolák nevét, valamint a pályázattal kapcsolatos minden további információt a <http://www.reak.bme.hu/mnt> weboldalon találhatják meg az érdeklődők.

A Vákuumfizikai Szakcsoport szemináriumai 2006 I. félévében

2006. január 17., kedd, 14 óra, MTESZ székház, Budapest, II. ker. Fő utca 68. II. emelet 222. szoba:

Radnóczy György (MFA, Budapest): *Kemény bevontatok – nanokompozitok*

2006. február 14., kedd, 14 óra, MTESZ székház, Budapest, II. ker. Fő utca 68. II. emelet 222. szoba:

Kovács András, Bíró Domokos, Barna Péter (MFA, Budapest): *Fázisok képződése és növekedése fém kompozitrétegekben*

Sáfrán György (MFA, Budapest): *Vékonyréteg-szerkezetek merőleges mágneses adathordozók céljára*

2006. március 14., kedd, 13 óra, MFA tanácsterme, Budapest, XII. ker., Konkoly Thege Miklós út 29–33., 26. épület, I. emelet:

Lábár János (MFA, Budapest): *Új anyagtudományi*

mérési lehetőségek energiaszórt elektronmikroszkópia segítségével – előadás és műszerbemutató.

2006. április 4., kedd, 13 óra, MTA Reakciókinetikai Kutatócsoport laboratóriuma, Szeged, Dóm tér 7.:

Kiss János, Deák László, Berkó András (MTA Reakciókinetikai Kutató Csoport): *Ultravákuumban végzett felülettudományi kutatások Szegeden* – három (25–30 perces) előadás és laborlátogatás.

2006. május 9., kedd, 14 óra, MTESZ székház, Budapest, II. ker. Fő utca 68. II. emelet 222. szoba:

Szedlacsek Katalin (MFA, Budapest): *Fém-szén nanokompozitok kialakulása, mechanikai és elektromos tulajdonságai*

Kovács György (MFA, Budapest): *Ni-C nanokompozitok szerkezete és spektroszkópiai tulajdonságai*

Fizikatörténeti labirintus középiskolásoknak

A fizika története olyan, mint egy labirintus: rengeteg mellékággal, zsákutcával tarkított. Ennek bemutatására és érzékeltetésére vállalkozott a Magyar Fizikushallgatók Egyesülete és a Magyar Elektrotechnikai Múzeum.

Az útvesztő állomásai A2-es plakátok lesznek, amelyeket érdekes szöveggel, színes ábrákkal díszítünk, és a fizika történetének egy-egy meghatározó eseményéről vagy alakjáról szólnak (pl. ókori görögök, *Galilei*, *Einstein*).

Minden plakát alján egy kérdést teszünk fel, és az erre adott válasz kalauzol el a következő plakátig. Figyelem! Egy kérdésre több helyes válasz is lehetséges, és rossz válaszok is lehetnek (pl. alkímia, asztrológia).

A labirintus célja a fizika fejlődésének érzékeltetése és a jelenkor eredményeinek bemutatása.

Megnyitó időpontja: 2006. március 20., 14 óra

Helyszíne: Magyar Elektrotechnikai Múzeum, Budapest, VII. ker. Kazinczy utca 21.

A Múzeum befogadóképessége véges, ezért kérjük Önöket, hogy előre jelezzék érkezési szándékukat a következő elérhetőségek valamelyikén: telefon: (1) 342-5750, e-mail: info@emuzeum.hu.

A labirintus előzetes bejelentkezés alapján a megnyitó után is megtekinthető!

További információ és felvilágosítás kérhető a fenti elérhetőségeken, valamint *Zsom András*-tól a labirintus@mafihe.hu-n és a (1) 372-2701-es telefonszámon.

AKADÉMIAI ÉLET HÍREI

Az Magyar Tudományos Akadémia Részecskefizikai Bizottsága 2005. november 9-én tartotta alakuló ülését. Az új elnök *Palla László* (ELTE), a titkár *Horváth Dezső* (RMKI) lett.

Az MTA Magfizikai Bizottsága 2005. november 16-án tartott ülésén megválasztotta a Bizottság vezetőit a következő akadémiai periódusra, az elnök *Kiss Ádám* (ELTE), titkár *Krasznaborkay Attila* (ATOMKI) lett.

HÍREK ITTHONRÓL

Kitüntetés

Az MTA Atommagkutató Intézet 2005. évi *Szalay Sándor-díját* MOLNÁR JÓZSEF tudományos főmunkatárs nyerte el az intézetben folyó digitális elektronikai fejlesztő tevékenységéért. Jelentős eredményeket ért el a TTL in-

tegrált áramkörök alkalmazása és digitális elektronikai részegységek fejlesztése terén. Meghonosította az elektronikai alkatrészecskék sugárzástűrésére vonatkozó vizsgálatait.

Fizikusok a technológiai innováció élvonalában

2005. október 26-án a *Fizika Éve* eseménysorozatába illeszkedő pódiumbeszélgetést rendeztek a Magyar Tudományos Akadémia székházában az Eötvös Loránd Fizikai Társulat és az MTA Fizikai és Műszaki Tudományok Osztályainak szervezésében. A beszélgetés kezdeti szakaszában *Bojár Gábor* (Graphisoft Rt.), *Czakó Ferenc* (Synergon Rt.), *Horváth Zoltán* (HALO-Laser Kft. és MTA SzFKI), *Mogyorósi Péter* (Laser Consult Kft.), *Pavelka Tibor* (Semilab Rt.), *Rosta László* (Mirrotron Kft. és MTA SzFKI), *Sánta Imre* (Dél-Dunántúli Kooperációs Kutató Központ és PTE Fizikai Intézet) és *Szendrői István* (Microvacuum Kft.) mutatta be fizikusként induló pályájuknak az innovatív termékekhez kapcsolódó sikeres vállalkozások alapításába és felfuttatásába történt átalakulását. A beszélgetés moderátora, *Szabó Gábor*, a Szegei Tudományegyetem egye-

temi tanára, a Magyar Innovációs Szövetség alelnöke volt. A közönség (amelynek sorában szintén számos, vállalkozóként boldoguló fizikus ült) számos kérdéssel „provokált” vitát a fizikus pályára vezető ambíciók és az oktatás irányának kérdéseiről, az innovatív vállalkozói készségek felsőoktatási fejleszthetőségének lehetőségéről.

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat a komoly érdeklődésen és a tartalmas vitán felbuzdulva a 2007. évi Fizikus Vándorgyűlésén önálló szekciót szervez a vállalkozó fizikusok és eredményeik bemutatására. Partnereket keresnek egy 2006 őszi rendezendő kiállításra, amelyen a mai magyar fizikusok által kifejlesztett és piaci sikert aratott olyan termékeket mutatnának be, amelyek megalkotásában a fizika eredményei és annak felsőfokú ismerete egyaránt szerepet játszottak.

Marx György: Gyorsuló idő – könyvbemutató

2005. november 21-én az MTA Felolvasótermében bemutatták a *Marx György* válogatott tanulmányait tartalmazó, *Gyorsuló idő* című könyvet, melyet *Juhász Ferenc*, *Patkós*

András és *Sükkösd Csaba* szerkesztett, a TypoTeX Kft. adott ki. A bemutatón a könyvet *Meskó Attila*, az MTA főtitkára méltatta, majd a szerkesztők mondták el gondolataikat.